

MATURITNÍ OTÁZKY Z DĚJEPISU

1. Pravěk

(periodizace pravěku, život lidí v jednotlivých epochách, neolitická revoluce, zpracovávání jednotlivých materiálů, významné pravěké kultury ve střední Evropě, Kelty a jejich společnost, doba římská ve střední Evropě, názory na vznik a vývoj člověka, vývojové členění hominidů)

2. Starověký Orient

(Egypt – památky a vědecké poznatky, písmo a náboženské představy, významní faraóni a jejich činy; Mezopotámie – Sumerové a jejich dovednosti, Babylónie (Gilgameš, Chammurapi), Asyřané, Chetitě, Peršané, Foiničané (hláskové písmo), Židé (Starý zákon); Indie – harappská kultura, Buddha, Ašóka, památky a vědecké poznatky; Čína – významné dynastie, Konfucius a jeho učení, vynálezy, dovednosti a památky; indiánské říše v Americe – kultury Aztéků, Mayů a Inků, významné památky, vědecké poznatky a náboženské představy)

3. Starověké Řecko

(civilizace na Krétě a v Mykénách, Homér a jeho eposy, významné řecké státy a jejich uspořádání – Sparta a Athény, významní představitelé Athén (Drakón, Solón, Peisistratos, Kleisthénés, Periklés) a jejich reformní opatření, řecké náboženství, řecká kultura, věda a tělovýchova, řecko-perské války, války mezi řeckými státy, Alexandr Makedonský a jeho výboje, helénistická věda a kultura, helénistické státy)

4. Starověký Řím

(Etruskové a jejich kultura, královský Řím, republika a její mocenský systém, dobývání Itálie a Středomoří – punské války, krize republiky (bratři Gracchové, Sulla, Spartakus), Caesar a jeho vláda, vznik císařství a významní císaři (Augustus, Traján, Hadrián, Marcus Aurelius), římské náboženství, římská kultura a věda, vznik křesťanství a situace prvních křesťanů, vláda císařů Diokleciána a Konstantina Velikého a jejich vztah ke křesťanství, počátky stěhování národů a rozdělení říše, úpadek a zánik západní části říše)

5. Středomoří a severozápadní Evropa v raném středověku

(situace v Itálii – Theodorich Veliký a památky říše Ostrogótů, postavení papeže; vznik a vytváření Franské říše – Chlodvík, Pipin Krátký, Karel Veliký a karolinská renesance; Byzantská říše – Justinian I., rozšiřování říše, césaropapismus, byzantská kultura a památky, byzantská učenci; Arabové – Mohammed a islám, arabské výboje, arabská kultura a věda; Vikingové – jejich život, objevy a nájezdy, obsazení Normandie; Anglie – pronikání křesťanství, Alfréd Veliký, dobývání a dobytí Normany; Franská říše – rozdělení říše a vytváření Francie (Kapetovci) a Svaté říše římské (Jindřich Ptáčník, Ottoni a jejich politika)

6. Vytváření slovanských států v raném středověku

(slovanská pravlast, migrace Slovanů; Sámova říše a její vztahy s Avary a Franskou říší; Velkomoravská říše a její kultura a náboženství (Konstantin a Metoděj); nájezdy Maďarů a vytvoření Uherského království (Štěpán I.); vytváření Polska (sv. Vojtěch a Hnězdno, Boleslav Chrabrý); počátky českého státu – české kmény, první knížata (sv. Václav, Boleslav I.), upevňování křesťanství, sjednocení Čech; vytvoření Kyjevské Rusi – společnost, kultura a náboženství; Bulharsko – příchod Bulharů (Asparuch), přijetí křesťanství a rozmach Bulharska; Chorvatsko a Srbsko – rozdíly v křesťanské liturgii)

7. Středověká kultura, vzdělanost a společnost

(románská kultura – stavitelství, památky; gotická kultura – stavitelství, památky, univerzity; kláštery – klášterní školy, scriptoria, církevní řády; rytíři, jejich život a poslání; významní učenci (sv. Augustin, Tomáš Akvinský); poměry v církvi a vztah církve k jinověrcům (zvl. Arabům a Židům); společnost – poměr poddaného a feudála, poměry na venkově (obdělávání půdy) a ve městech (městská privilegia, řemesla a cechy, obchod)

8. Velké válečné konflikty vrcholného středověku

(křížové výpravy – obsazení křesťanských území Araby a Turky, křížové výpravy do Palestiny, křížácké státy a rytířské řády, reconquista na Pyrenejském poloostrově a vytvoření Španělska; boj o investituru a o Itálii; stoletá válka – vývoj konfliktu Anglie s Francií (Jindřich II. Plantagenet, Filip IV.), hlavní etapy a důsledky války; mongolské a turecké nájezdy – výboje Mongolů v Asii a jejich útoky na Rusko a střední Evropu, postupná likvidace Byzantské říše a obsazení Balkánu Turky)

9. České království za Přemyslovců a Lucemburků

(snahy Přemyslovců o královskou korunu (Vratislav II. a Vladislav II.), zlatá bula sicilská (Přemysl Otakar I.), rozšiřování území českého státu – činy Přemysla Otakara II. a Václava II., vymření Přemyslovců a hledání nástupců, vláda Jana Lucemburského, Karel IV. jako český král a římský císař, gotické památky v Čechách, synové Karla IV. (Václav IV. a Zikmund Lucemburský) a jejich vláda v Čechách a říši)

10. Husitství

(činnost Jana Husa a poměry v Čechách za jeho života, šíření Husových myšlenek, různé směry v husitství – J.Želivský, J.Žižka a husitské válečnictví, poměry v Čechách po husitských válkách, P.Chelčický a Jednota bratrská, Jiří z Poděbrad jako zemský správce a český král, konflikty Jiřího z Poděbrad, poměry v Čechách za Vladislava Jagellonského)

11. Zámořské objevy a evropský kolonialismus

(příčiny zámořských objevů, portugalské a španělské objevné plavby (V.da Gama, K.Kolumbus, F.Magalhaes), likvidace indiánských říší a kolonizace Ameriky, pronikání do Arktidy a Tichomoří (V.Bering, J.Cook), postupné podmaňování Asie a Afriky – obchod s otroky, koloniální války 16. až 18. století, proměny evropského hospodářství v důsledku zámořského obchodu)

12. Renesance, humanismus a reformace a baroko a protireformace

(italská renesance – okolnosti, umělci a památky; humanismus – ideály, vědci a umělci, humanismus v Čechách; knihtisk a jeho význam; první reformátoři (J.Wycliff a J.Hus), vystoupení M.Luthera a jeho názory, T.Müntzer a selská válka, H.Zwingli a J.Kalvín, anglická reformace – Jindřich VIII.; protireformace – jezuitský řád, šmalkaldská válka a augsburský mír, tridentský koncil; baroko – znaky, umělci a památky, baroko a rekatolizace)

13. Evropské velmoci raného novověku

(Rusko – porážka Tatarů, vláda Ivana Hrozného, boje s Polskem a Švédskem o Pobaltí; Rakousko – získání Českého a Uherského království (Ferdinand I.), náboženské a kulturní poměry (Rudolf II.); Španělsko – vytváření absolutistické monarchie (Karel V. a Filip II.), náboženské poměry, průběh nizozemské revoluce; Francie – vláda Františka I., náboženské války, vláda Jindřicha Navarrského; Anglie – politika Alžběty I., začátek budování koloniální velmoci)

14. Evropa v době třicetileté války

(Čechy – protihabsburský stavovský odboj, jeho příčiny a výsledky; Německo – náboženské poměry (katolická liga a protestantská unie); české stavovské povstání – jeho průběh a důsledky; průběh třicetileté války – protivníci Habsburků a jejich válečné cíle; politika Francie v době třicetileté války (kardinál Richelieu); vestfálský mír a důsledky války; české země v pobělohorském období; anglická revoluce – občanská válka a Cromwellova vláda, slavná revoluce a její důsledky)

15. Evropské absolutistické monarchie

(Francie – vláda Ludvíka XIV. a XV., merkantilismus, budování Versailles, spory mezi stavy; Rusko – severní válka, reformy Petra Velikého, vláda Kateřiny II. a rozšiřování území; Prusko – vznik a rozšiřování království, militarismus, vláda Friedricha II.; Rakousko – vyhnání Turků z Uher, války o španělské a rakouské dědictví, reformy Marie Terezie a Josefa II.; osvícenství – ideály, myslitelé a vliv myšlenek osvícenství)

16. Americká a francouzská revoluce

(Amerika – spory osadníků a Britů, kontinentální kongresy, Prohlášení nezávislosti, válka za nezávislost, budování USA, ústava USA, rozšiřování území USA; Francie – generální stavy, počátek revoluce, Deklarace práv člověka a občana, politické klub, konstituční monarchie a republika, jakobínská diktatura, vláda Napoleona Bonaparta, ovládnutí Evropy a napoleonské války, vídeňský kongres)

17. České národní obrození

(poměry v Čechách v 18.století – rekatolizace, baroko, pronikání osvícenství, předpoklady obrození, vytváření novodobého národa (zemský a jazykový národ), hlavní etapy obrození a jejich charakteristika, významní obrozenci a jejich dílo, politika rakouské vlády v době obrození (metternichovský absolutismus), vliv klasicismu a romantismu na obrození)

18. Revoluční hnutí v 1.polovině 19.století

(příběh boje za nezávislost v Latinské Americe (S.Bolívar); politika Svaté aliance a povstání ve Španělsku a Itálii; protiturecká povstání na Balkáně, drinopolský mír ; povstání děkabristů a červencová revoluce ; hnutí Mladá Evropa (G.Mazzini) ; revoluční rok 1848 v Itálii, Francii, Německu, Rakousku, Čechách a Uhrách – úspěchy a neúspěchy revoluce)

19. Průmyslová revoluce

(rozvoj vědy a techniky v 18.století, průmyslová revoluce v Anglii – konstruování a využívání parního stroje, využívání spalovacího motoru a elektřiny, vědecké objevy a technické vynálezy 19.století, šíření průmyslové revoluce po Evropě – vynálezci a vynálezy průmyslové revoluce v Čechách, vliv průmyslu na proměny krajiny a společnosti – sociální hnutí (utopičtí a revoluční socialisté a jejich představy), realismus v umění (znaky, umělci), proměny organizace výroby během průmyslové revoluce, rozvoj vědy a techniky na přelomu 19. a 20.století (automobilismus, elektrotechnika aj.)

20. Proměny a vztahy velmocí ve 2.polovině 19.století

(Rusko – krymská válka a její výsledky, zrušení nevolnictví, vojenské zásahy na Balkáně ; Francie – domácí a zahraniční politika Napoleona III., porážka od Pruska a pařížská komuna, spory mezi republikány a monarchisty ; Británie – vláda královny Viktorie, koloniální expanze, hospodářská síla země, proměny politického systému ; Německo – posilování Pruska (Bismarck) a války za sjednocení Německa, imperiální ambice (Dvojspolek, Trojspolek a berlínský kongres) ; Rakousko – porážky ve válkách a ztráta severní Itálie, dualismus, poměry v Předlitavsku a Zalitavsku ; USA – osídlování západu, spory mezi Severem a Jihem – občanská válka a její výsledky)

21. Česká politika ve 2.polovině 19.století

(pád Bachova absolutismu a obnovení politického života, snaha o česko-rakouské vyrovnání – fundamentálky, pasivní politika, staročeši a mladočeši, aktivní politika a její úspěchy, drobečková politika a punktace, vstup T.G.Masaryka do politiky, jazyková nařízení, úsilí o volební reformu, završování českého národního obrození a významné kulturní počiny konce 19.století, umělecké styly 2.polooviny 19.století)

22. První světová válka

(významné válečné konflikty přelomu 19. a 20.století – španělsko-americká a rusko-japonská válka a balkánské války, vytvoření Dohody, ambice velmocí v předvečer války, hlavní fronty první světové války a válčící státy, vstup USA do války a odstoupení Ruska z války, výsledky války, pařížská mírová konference a mírové smlouvy s poraženými státy)

23. Vznik Československa

(situace v Čechách po vypuknutí války, vytváření zahraničního odboje (Čs. národní rada a T.G.Masaryk, E.Beneš a M.R.Štefánik), legie a jejich bojové nasazení, domácí odboj – Tříkrálová deklarace a Národní výbor (K.Kramář, A.Švehla), Andrásyho nota a vyhlášení nezávislosti, územní dotvoření republiky – Martinská deklarace a boj s Maďarskem o Slovensko, německé provincie v pohraničí a jejich likvidace, spory s Polskem o Těšínsko)

24. Totalitní a diktátorské režimy v meziválečném období

(Rusko – únorová a říjnová revoluce a nastolení vlády bolševiků (V.I.Lenin), proměny sovětského Ruska, Stalinova diktatura a její projevy; Itálie – vznik fašistické strany a její program, pochod na Řím a nástup B.Mussoliniho, nastolení fašistické diktatury a její znaky; Německo – výmarská republika a její problémy, příčiny posilování NSDAP, nástup A.Hitlera a nastolení nacistické diktatury, norimberské zákony, postupná revize versailleské smlouvy ; Japonsko – militarizace země, agrese proti Číně ; Španělsko – puč gen. F.Franka a občanská válka; autoritativní režimy v dalších evropských zemích)

25. První Československá republika

(budování Československa – ústava, pozemková reforma, politický systém, národnostní politika, hospodářské poměry, vliv světové hospodářské krize na poměry v ČSR, růst nacionalismu (čeští Němci, Slováci), bolševizace KSC, volby roku 1935, hledání spojenců proti agresivitě Německa, ohrožení republiky v roce 1938 a postoj velmocí, československá meziválečná věda a kultura)

26. Druhá světová válka

(růst napětí ve světě ve 30.letech a vytvoření Osy Berlín-Řím-Tokio, britská politika appeasementu, anšlus Rakouska, Mnichovská dohoda a okupace zbytku ČSR, sovětsko-německý pakt a napadení Polska, blesková válka, obsazení Francie a letecká bitva o Anglii, napadení SSSR a USA, holocaust, poměry v okupovaném Československu a český odboj, partyzánské hnutí v okupované Evropě, válka v severní Africe a v Tichomoří, obrat ve válce – bitva u Stalingradu, otevření druhé fronty, konference Velké trojky, osvobození Evropy, konec války v Evropě a ve východní Asii, postupná konference a poválečné uspořádání Evropy)

27. Svět v období studené války

(počátky rozporů mezi Východem a Západem – sovětizace východní Evropy, Trumanova doktrína, Marshallův plán, rozdělení Německa; proměny západní Evropy a USA – mccarthyismus v USA, zavraždění Kennedyho, aféra Watergate, hospodářská integrace západní Evropy; situace ve východní Evropě – vytvoření sovětského bloku a jeho krize, politika N.S.Chruščova, Brežněvova doktrína a její důsledky; soupeření USA a SSSR – dobývání vesmíru, zbrojení, konference v Helsinkách ; nástup třetí průmyslové revoluce (počítače, dobývání vesmíru, atomová energie), poválečná kultura (socialistický realismus, amerikanizace, generační revolty))

28. Československo po druhé světové válce

(program vlády Národní fronty, první poválečné volby, únorový převrat v roce 1948 a převzetí moci KSC, postupná sovětizace země (násilná kolektivizace, těžký průmysl, politické procesy), uvolňování poměrů v 60.letech a politika prezidenta A.Novotného, pražské jaro 1968 a jeho násilné potlačení, normalizace, československá poválečná věda a kultura)

29. Asie, Afrika a Amerika ve 20.století

(Asie před druhou světovou válkou – Čína (povstání boxerů, Sunjatsen, občanská válka), Japonsko (reformy meidži, územní expanze), Indie (Gándhi), Blízký východ (Atatürkovo Turecko, vytváření židovské domoviny v Palestině) ; proměny po druhé světové válce – dekolonizace Asie a Afriky, apartheid, Čína za Mao Ce-tunga, reformy a převraty v Latinské Americe (Argentina, Brazílie, Kuba, Chile), spolupráce rozvojových zemí (bandungská konference) ; velké válečné konflikty (arabsko-izraelské války, války v Koreji a v Indočíně, karibská krize))

30. Svět, Evropa a Česko na přelomu 2. a 3.tisíciletí

(USA, SSSR a Čína v 80.letech 20.století – politika R.Reagana, M.Gorbačov a Teng Siao-pchinga ; rok 1989 v Evropě – rozpad sovětského bloku, sjednocení Německa a rozpad SSSR, Československa a Jugoslávie ; první roky samostatné České republiky ; postup integrace Evropy – rozšiřování NATO a ES, přeměna ES v EU ; konflikty ve světě koncem 20.století ; svět počátkem 3.tisíciletí – zahraniční politika velmocí, postupující globalizace světa, finanční a hospodářská krize, válečné a etnické konflikty, mezinárodní terorismus a reakce na něj, arabské jaro a jeho důsledky)